

Приета и утвърдена от Научен съвет
С прот. № 15 от 11.12.2024 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

За специализиран курс

9. Човек и общество

9.1.3. „Кръгова икономика“

предназначена за обучение в образователната и научна степен „доктор“

Област на висше образование	Социални, стопански и правни науки
Професионално направление	3.8 Икономика
Вид на дисциплината	Избираема
Език на преподаване	Български
Титуляр на дисциплината	Проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова

А. ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДИСЦИПЛИНАТА

1. **Необходими изучавани предходни учебни дисциплини:** знания по микроикономика и макроикономика биха подпомогнали усвояването на материала, но не са задължителни.

2. **Форми на извън аудиторна заетост на докторантите:**

- Проучване на научна литература по тематиката на учебната дисциплина;
- Разработване на есе по тема от материала;
- Изготвяне на презентация по темата на есето;
- Гледане на видеоматериали с учебна цел и отговаряне на въпроси по тях, предварително зададени от преподавателя.

3. **Стратегия на преподаване на дисциплината:**

Стратегията на преподаване предвижда интердисциплинарен подход и прилагане на комбинация от методите на:

- Едгар Дейл – „конус на опита“;
- Курт Левин „пирамида на ученето“, както и на
- „обърнатата класна стая“.

Тези методи се практикуват чрез концентрирано преподаване на основните знания по дисциплината по време на занятията в съчетание с ангажирането на докторантите с разнообразни извън аудиторни дейности, така че да вникнат в преподавания материал и да интернализират знанията, които им се преподават. По време на занятията се предвиждат следните дейности:

- Подробно представяне от преподавателя на понятията и концепциите, предвидени в учебната програма на дисциплината, както и на примери от практиката и илюстрации от страни в ЕС и извън него;

- Задаване на теми за размисъл и проучването им от докторантите;
- Коментиране на казуси и обсъждане на възможните отговори;
- Участие на гост-лектори и дискусия с докторантите;
- Представяне на презентации от докторантите и коментиране на резултатите, до които са достигнали.

Самостоятелно докторантите извършват следните дейности:

- Критичното проучване на научна литература в Google Scholar/ ResearchGate/ ORCID по избрана от тях тема;

- Анализ на събраната информация;
- Разработването на есе;
- Изготвяне на презентация по темата на есето;
- Гледане на видеоматериали (кратки видеа, документални филми) с учебна цел и дискутиране по време на семинарните занятия на въпроси, които преподавателят предварително е поставил.

Учебният процес протича в хибридна среда – на място в сградата на Института за икономически изследвания и при използване на онлайн функционалности.

4. Необходими материални и технически ресурси за преподаване на дисциплината:

Бяла дъска и маркери, компютър с интернет връзка, микрофони и камери.

Б. АНОТАЦИЯ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ДИСЦИПЛИНАТА

Понятието „кръгова икономика“ все повече навлиза и се развива в научната литература и в общественото пространство. Това е едно сравнително ново наименование на икономическия модел, в който светът е функциониал до преди близо 200 години, и към който в настоящето има стремеж към връщане. При него се предвижда максимално използване на влаганите ресурси и материали, което предполага екологичен дизайн в производството и рециклиране на максимално количество отпадъци. Това води до многократно по-ефективно използване на суровините и проблемите със замърсяването постепенно се ограничават.

Обучението по дисциплината въвежда докторантите в света на кръговия икономически модел като алтернатива на доминиращия в момента линеен. Изучават се основните теории, свързани с кръговата икономика, политиките на водещите страни в тази област и примери от практиката. Дискутират се възможностите за прилагането на кръгови модели в България и се търсят решения за преодоляване на трудностите, свързани с разгръщането им.

В резултат от обучението се очаква докторантите да:

- Познават теоретичните основи на кръговата икономика и нейния съвременен международен контекст; значението на иновациите за реализирането на кръгова икономика; водещите кръгови бизнес модели, които стоят в основата на комерсиализацията на различни технологични иновации в отделни икономически сектори; особеностите при финансирането на кръгови бизнес модели.

- Придобият умения за идентифициране на възможностите и трудностите за реализиране на кръгова икономика, както и за извършване на интердисциплинарни научни изследвания в областта след осмисляне на връзката на иновациите в различни научни области и икономическите модели, насочени към кръгова икономика.

Курсът е предназначен за докторанти от различни професионални направления.

В. ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ДИСЦИПЛИНАТА

№	Теми	Лекции	Упражнения
	Тематичен блок I. Теорията за кръговата икономика		
1.	Същност и принципи на кръговия икономически модел в съпоставка с линейния. Причини и предпоставки за прехода към кръгова икономика: изчерпаемост на суровините, съчетана със засилваща се волатилност на цените им на международните пазари, замърсяване на околната среда, климатични промени.	1	1
2.	Основни теоретични концепции, свързани с кръговата икономика	2	1
3.	Ролята на иновациите за реализиране на кръговата икономика.	1	1
	Тематичен блок II. Политики на водещи страни за преход към кръгова икономика		
4.	Политиката на Европейския съюз към кръговата икономика в контекста на Дневен ред 2020 и Зелената сделка. Състояние на кръговата икономика в България.	2	1
5.	Политиката на Япония към кръгова икономика: законодателство, икономически мерки, изграждане на колективно съзнание в подкрепа на предприятия курс на действие от държавата	1	1
6.	Усилията на Китай по пътя към кръгова икономика: централна роля на държавата, планиране, резултати, равносметки	1	1
	Тематичен блок III. Практиката в областта на кръговата икономика		
7.	Кръговата икономика на микроравнище – пет основни концептуални бизнес модела. Особенности при финансирането на реализацията им.	1	2
8.	Технологични иновации за осъществяването на кръговите бизнес модели на практика. Примери от различни научни области.	1	1
9.	Кръгови бизнес модели в различни икономически сектори: химическа и минна индустрия, индустриално производство, строителство, земеделие и храни, текстилна промишленост, информационни технологии	3	3
10.	Обобщение на материала и дискусия: валидност на изученото за България, възможности и трудности пред развитието на кръговата икономика в нашата страна.	2	3
	Всичко	15	15

Г. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ПО ДИСЦИПЛИНАТА

1. Желязкова, В. (2023) Зелената и кръговата икономика през погледа на банките. Асипринт, София, с. 285, ISBN 978-619-7201-23-9
2. Наръчник за добри практики и организационни модели за кръгова икономика. (2023) Клуб 2000, 198 с.
3. Иванова, В. (2022) Кръговата икономика. Между необходимото и възможното. Авангард Прима, ISBN 978-619-239-686-2
4. Карпузова, М. (2022) Икономически аспекти върху бизнеса при прехода към кръгова икономика. Сп. „Управление и образование“, том 18 (1), достъпен на: http://www.conference-burgas.com/maevolumes/vol18_2022/b1_v18.pdf#page=23
5. Кръговата икономика: какво представлява тя и защо е важна. Сайт на Европейския парламент. Достъпен на: <https://www.europarl.europa.eu/news/bg/headlines/economy/20151201STO05603/krghovata-ikonomika-kakvo-predstavliava-tia-i-zashcho-e-vazhna>
6. Николова-Минкова, В. (2022) Кръгова икономика, устойчиво развитие и еко иновации. Сп. „Управление и образование“, том. 2, достъпен на: http://www.conference-burgas.com/maevolumes/vol18_2022/b2_v18.pdf#page=68
7. Русчева Д., О. Боюклиев, П. Брънзова. (2020). Продоволствена сигурност, биоикономика, здравословни храни и биохрани. В: Икономическо развитие и политики - реалности и перспективи. Изд. на БАН "Проф. Марин Дринов", С., с. 626-633. ISBN 978-619 245-039-7
8. Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. Достъпна на: [Стратегия и план за действие за преход към кръгова икономика на Република България за периода 2021-2027 г. | МОСВ](#)
9. Тодорова, Д., М. Евтимова, (2022) Кръгова икономика: БВП и екологичен отпечатък. Научно списание „Механика, транспорт, комуникации“, том 17, бр. 3, ISSN 2367-6620 (online), достъпен на: <https://mtc-aj.com/library/1865.pdf>
10. Chobanova, R., Kotseva, M., Mouchurova, M., 2019. From Linear to Circular Economy: the Role of Forests (Survey of WoodEMA associated publications) in Digitalisation and Circular Economy: Forestry and Forestry Based Industry Implications
11. М. Mochurova, S. Totev. 2022, Inclusive Development – Nature, Aspects, Measurement. Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania), 3/ 2022, 3-16.

Д. ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ДИСЦИПЛИНАТА

1. **Начин за формиране на крайната оценка по дисциплината:** За успешно завършен курс се счита средноаритметична оценка от есе и презентация по тема от учебния материал не по-малка от много добър (4.50).
2. Успешно завършилите курса получават удостоверение за придобити 20 кредита.

Лектор:

(проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова)